

บทที่ 2

การกระทำตามความหมายของประมวลกฎหมายอาญา

ก่อนที่จะทำความเข้าใจ ความหมายของ "การกระทำ" ตามประมวลกฎหมายอาญา ก็จำเป็นที่เราจะต้องทำความเข้าใจว่า ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญานั้น มี 2 ประเภท คือ

(1) ความผิดที่ห้ามบุคคลกระทำ เช่น ตามมาตรา 288 ห้ามฆ่าคน หรือ ตามมาตรา 334 ห้ามลักทรัพย์

(2) ความผิดที่เกิดขึ้นเพราะการที่บุคคลงดเว้นไม่กระทำ คือ การที่บุคคลงดเว้นไม่กระทำการนั้นก็เกิดเป็นความผิดได้เหมือนกัน เช่น ตามมาตรา 367 บังคับให้บุคคล บอกชื่อและที่อยู่ ในเมื่อเจ้าพนักงาน ถามชื่อและที่อยู่ เพื่อปฏิบัติการตามกฎหมาย ถ้าบุคคลนั้นงดเว้นเสียไม่ยอมบอก ก็เป็นความผิด

ดังนั้น การกระทำตามประมวลกฎหมายอาญานั้น มาตรา 59 วรรคท้าย จึงบัญญัติว่า " การกระทำ ให้ความหมายรวมถึง การให้เกิดผลอันหนึ่งอันใดขึ้น โดยงดเว้นการที่จักต้องกระทำ เพื่อป้องกันผลนั้นด้วย "

จากมาตรา 59 เราก็พอสรุปความหมายของคำว่า " การกระทำ " ได้ว่า หมายความว่า

- (1) กระทำโดยตรง หรือ
- (2) การให้เกิดผลอันหนึ่งอันใดขึ้น โดยงดเว้นการจักต้องกระทำ เพื่อป้องกันผลนั้น

ขอยกตัวอย่างเรื่อง การกระทำโดยตรง เช่น เราไม่ชอบหน้าเขา ก็เอาไม่ไปตีหัวเขา อันเป็นการกระทำโดยตรง การกระทำอย่างนี้เราต้องแสดงกริยาอาการออกมาโดยตรง ตามที่ใดตกลงใจไว้ มีการเคลื่อนไหวร่างกาย ส่วนการกระทำโดยการงแวน ก็เป็นต้นว่า มารคาของการให้ทารกซึ่งเป็นบุตรของคนตาย ถึงคนแวนไม่โหนมบุตรกิน บุตรก็ตาย สมกับเจตนาของมารคา

การที่มารคางแวนไม่โหนมบุตรกินนั้น เราก็ดูว่าเป็นการกระทำตามประมวลกฎหมายอาญาเหมือนกัน ทั้งสี่ก็เพราะการตายซึ่งเป็นผลนั้น มารคามีหน้าที่ต้องป้องกันผลอันนี้มีให้เกิดขึ้น แต่มารคาไม่ป้องกันผล คือปล่อยให้บุตรตาย เราก็ดูว่า มารคาทำให้บุตรตายโดยเจตนา ซึ่งถือได้ว่า มีความผิดฐานฆ่าผู้อื่นตายโดยเจตนา ตามมาตรา 288 ประมวลกฎหมายอาญา แต่การงแวนเกิดขึ้นเพราะความประมาทของมารคา เช่น มีวแต่เล่นการพนันเพลินจนลืมให้อาหารบุตร ๆ หัวตาย มารคาก็มีความผิดฐานประมาททำให้คนตายและการงแวนอันจะเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายก็จะต้องโทษความว่า ผู้ซึ่งคนแวนไม่กระทำนั้นต้องมีหน้าที่ ป้องกันผลอันนั้นมีให้เกิดขึ้นด้วย เช่น บิดามารคามีหน้าที่ต้องอุปการะเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1564) ถ้าไม่เลี้ยงดูบุตรปล่อยให้บุตรหัวตาย ก็ย่อมมีความผิด ฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา ซึ่งเป็นหน้าที่ตามกฎหมาย หรือพยาบาลเราจ้างมาดูแลผู้ป่วยซึ่งช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ แคทอคถึงผู้ป่วย ถึงเวลาก็ไม่เอายามาให้กิน ไม่เอาอาหารมาป้อน ปล่อยให้ผู้ป่วยออกตาย พยาบาลก็มีความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา อย่างนี้เรียกว่าหน้าที่ตามสัญญา หรือ ป่วยเราแก่เขาแล้วไปโหนมไม่ไค้ เราก็ดองเลี้ยงดู หาอาหารให้กิน แต่เรากลับทอคถึง

ปล่อยให้ออกคาย อย่างนี้ก็ถือว่า เรวางกเว่นการจักต้องกระทำเพื่อป้องกันผล คือ ความตาย ซึ่งเรามีความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา อย่างนี้เป็นหน้าทีความศีลธรรม แคนกเว่นไมไคมีหน้าทีป้องกันผล ไม่ว่านานาที่นั้นจะเกิดโดยผลของกฎหมาย หรือหน้าทีตามสัญญา หรือหน้าทีตามศีลธรรม ก็ดี เมื่อนั้นกเว่นแล้วผล (ความตาย) เกิดขึ้น ก็ไมถือว่่าเป็นการกระทำของกเว่นนั้น เช่น เราเห็นคนตกน้ำ กำลังรอความช่วยเหลืออยู่ เราสามารถช่วยไคแต่ไมช่วยเพราะกลัวเปียก คนตกน้ำก็เลยจมน้ำตาย ก็จะไม่เอาผิดกับเราฐานฆ่าคนตายโดยเจตนาไมไค เพราะเราไมมีหน้าทีที่จะต้องช่วยผู้นั้น แคนการกระทำของเราแม่จะไม่เป็นความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา แต่ก็เป็นความผิดตามมาตรา 374 เรื่องลหุโทษ ซึ่งบัญญัติว่่า " ผู้ไคเห็นผู้อื่นตกอยู่ในภยันตรายแห่งชีวิต ซึ่งคนอาจช่วยไค โดยไมควรกลัวอันตรายแก่ตนเองหรือผู้อื่น แต่ไมช่วยตามความจำเป็น ต้องระวางโทษจำคุกไมเกินหนึ่ง เดือน หรือปรับไมเกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ "

การกระทำผิดโดยตรง ยังแยกออกเป็น 2 ประเภท คือ

(1) กระทำความผิดด้วยตนเอง เช่น นายคำของการชานายขาว ก็ไคไปยิงนายขาว ถึงแก่ความตาย อย่างนี้ถือว่่า นายคำเป็นผู้กระทำความผิดด้วยตนเอง

(2) การกระทำความผิดโดยทางอ้อม ซึ่งหมายความว่า จำเลยไมไคลงมือกระทำด้วยตนเอง แต่ไคไคให้ผู้อื่นไค ซึ่งต้องรับโทษทางอาญาในฐานะผู้กระทำ ไปกระทำผิด เช่น ไคเด็กอายุไมเกินเจ็ดปีไปกระทำผิดทางอาญา เด็กอายุไมเกินเจ็ดปี ไมต้องรับโทษในทางอาญา (มาตรา 73) ฉะนั้นผู้ไคจึงเป็นผู้กระทำผิด แต่เป็นผู้กระทำผิดโดยทางอ้อม ซึ่งถือว่่า ผู้ไค เป็นผู้กระทำผิด

นั้น ๆ โดยตนเองที่เกี่ยว

การกระทำความผิดโดยทางอ้อมนี้ แตกต่างกับเรื่องการใช้ให้ผู้อื่นกระทำความผิด กล่าวคือ การใช้ให้ผู้อื่นกระทำความผิด โศกแก่ ผู้ใช้ให้บุคคลที่รับผิดทางอาญาในฐานะผู้กระทำความผิด โศกแก่ผู้กระทำความผิดโดยทางอ้อมนั้น โศกแก่บุคคลที่ไม่ต้องรับโทษในทางอาญาในฐานะผู้กระทำผิด นักศึกษาคงพยายามทำความเข้าใจให้ถี่ เพราะเป็นเรื่องค่อนข้างจะสับสนและเข้าใจยาก คงจะขอยกตัวอย่างประกอบดังนี้

ตัวอย่างที่ 1. นายแพทย์ต้องการวางยาพิษคนไข้ ซึ่งเคยเป็นคู่อริของคนมาก่อน จึงใช้ให้นางพยาบาล เอายาพิษไปให้คนไข้กิน โดยบอกพยาบาลว่าเป็นยาบำรุงกำลัง คนไข้กินยาพิษถึงกล่าวถึงแก่ความตาย ต้องถือว่านายแพทย์มีความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา ซึ่งเป็นการกระทำผิดโดยอ้อม คือไม่ไ้ลงมือกระทำด้วยตนเอง แต่ใช้พยาบาลซึ่งไม่มีเจตนาฆ่าคนไข้ เป็นเครื่องมือในการกระทำผิด นางพยาบาลไม่ทราบว่าในถ้วยยานั้นมียาพิษปนอยู่ด้วย นางพยาบาลจึงไม่มีความผิด จึงไม่ต้องรับโทษในทางอาญา

ตัวอย่างที่ 2. นาย ก. เป็นศัตรูกับ นาย ข. จึงใช้ให้ นาย ค. ไปฆ่านาย ข. ตาย กรณีนี้ นาย ก. เป็นผู้ใช้ให้กระทำความผิด ซึ่งต้องรับโทษเหมือนเป็นตัวการ ตามมาตรา 84 วรรค 2.

ตามตัวอย่างทั้งสอง จากตัวอย่างที่ 1. เป็นเรื่องกระทำความผิดโดยทางอ้อม แต่จากตัวอย่างที่ 2. เป็นเรื่องการใช้ให้ผู้อื่นกระทำความผิด ซึ่งนักศึกษาจะไ้ศึกษาในตอนต่อไป.